ΣΑΙΞΠΗΡ: "ΟΠΩΣ ΑΓΑΠΑΤΕ"

ΤΟΥ κ. ΣΩΚΡΑΤΗ ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΥ

Β'

'Ερμηνεία τοῦ ἔργου, ἔλεγα στὸ προηγούμενο, εἶναι ἡ ἀποκάλυψη τοῦ πνευματικοῦ του περιεχόμενου καὶ ἡ ἀνάδειξη τοῦ ρυθμοῦ του, τῆς φόρμας του' κι' ἔλεγα πώς δὲ φτάνει ἡ ἱκανότητα τοῦ σκηνοθέτη νὰ συλλαβαίνει τὴν πνευματικὴ γραμμή, κι' ἡ διάθεσή του νὰ τὴν ἀποκαλύψει σχηματικά, ν' ἀποδώσει δηλαδὴ τὸ ρυθμὸ τοῦ ἔργου. Χρειάζεται κι' οἱ συνεργάτες του, οἱ ἠθοποιοὶ κυρίως, νὰ νοιώθουνε τὸ ἴδιο τὴν πνευματικὴ του ἄποψη καὶ νὰ κατέχουνε τὴν ἀνάλογη καλλιέργεια καὶ τὶς τεχνικὲς προϋποθέσεις ποὺ εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ μιὰ παρόμοια δουλειά.

«Μιὰ καὶ ἡ ζωή μας δὲν εἶναι παρὰ μιὰ φαινομενικότητα ἀπατηλὴ ποὺ τὴν πλάθουν οἱ αἰσθήσεις μας, ἄς τὴν ντύσουμε μὲ ἁπαλὰ καὶ μαγευτικὰ χρώματα καὶ πάνω στὸν εὐτελῆ κοαμβᾶ της ἄς κεντήσουμε τὴ μαγεμένη ὠμορφιὰ τῆς γῆς, ὅπως ἡ μοῖρα κι' ἡ φλογισμένη φαντασία μας τὴν πόθησε στὶς στιγμὲς τῆς καλωσύνης μας». Εἶναι τὸ πνεῦμα ποὺ μ' αὐτὸ εἶχαν νὰ ἑρμηνέψουν τὸ ἔργο σκηνοθέτης, σκηνογράφος καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἠθοποιοί. (Γιατὶ στὴ θεατρικὴ λειτουργία ὅπως παρουσιάζεται σὰν ἀποτέλεσμα, πρῶτα ὑπάρχουν οἱ ἠθοποιοί, γίνεται ἡ σκηνικὴ δράση κι' ἀναδεικνύεται καὶ προβάλεται στὸ μεγάλο χῶρο μὲ τὴ συμβολὴ τοῦ σκηνογράφου — σκηνογράφου λέγοντας, νοιώθω καὶ κεῖνον ποὺ κάνει τὰ κοστούμια κι' εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ ὅλη τὴν ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση τοῦ ἔργου ποὺ πρέπει νὰ φτάνει ὡς τὸ μακιγιάζ-τοῦτο τὸ τελευταῖο δὲν προσέχτηκε ὡς τώρα—κι' ὅλα παίρνουν τὶς ἀναλογίες τους,δένουν καὶ ἰσορροποῦν ἀπὸ τὸν ἄφαντο σκηνοθέτη). Τὸ σωστὸ πνεῦμα ποὺ τόσο ἁπλώθηκε καὶ κυριάρχησε σ' ὅλη τὴν ἐργασία τοῦ σκηνογράφου, ποὺ σὰν πνευματικὸς ἄνθρωπος τῶνοιωσε βαθειὰ καὶ σὰν καλλιτέχνης ἤξερε νὰ τὸ ἀποδώσει πλούσια καὶ τὸ πέτυχε ὄντας ἀπόλυτος κύριος τῶν στοιχείων τῆς τέχνης του, διαγράφηκε ξεκάθαρα σὰ γραμμὴ ἑρμηνείας τοῦ ἔργου ἀπὸ τὸν σκηνοθέτη. Καὶ ὑπῆρξε στὴ γενικὴ γραμμὴ τῆς παράστασης. Στὴν κατὰ μέρος ὅμως ἐργασία πολλὲς φορὲς ἐξέφυγε. Ἡ φαντασία ἔλειψε πολλὲς φορὲς ἀπὸ τὴν ἑρμηνεία τῶν ἠθοποιῶν ποὺ ἦσαν συχνὰ τραχεῖς καὶ προσγειωμένοι, σὰ νὰ παίζανε ἕνα ὁποιοδήποτε ἔργο, ποὺ οὔτε τὸ στύλ του, οὔτε ὁ μῦθος του, οὔτε ἡ ἐσωτερικὴ του πνευματικὴ γραμμή, οὔτε ἡ ἑρμηνευτικὴ ἄποψη τοῦ σκηνοθέτη, θὰ ἀπαιτοῦσανε τὴ δημιουργία ἑνὸς διάφανου κι' ἀνάλαφρου, χαριτωμένου καὶ παιγνιδιάρικου κόσμου, ἕνα πέταγμα λοιπὸν τῆς φαντασίας. Νομίζω πὼς σ' αὐτὸ ἐξαίρεση ἀποτέλεσε ἡ Ρίτα Μυράτ, ποὺ μὲ τὸ ἁπαλό της παίξιμο ἔπλεξε γύρω στὸν τύπο της ἕναν ἀχνὸ πέπλο κι' ἐδημιούργησε μιὰν ἀτμόσφαιρα παραμυθένια. Τὸ ἴδιο παιγνιδιάρικος καὶ χαριτωμένος, σὰν ψεύτικος κι' ὡστόσο πολὺ ἀληθινὸς καὶ μὲ ὡραῖα σχήματα δομένος ἦταν ὁ χαρακτηριστικὸς τύπος τοῦ Κορίνου ποὺ ὑποδύθηκε ὁ Γιαννίδης. Κι' ἀπὸ τοὺς μικροὺς ρόλους ἔξω ἀπὸ τὸν Λεμπὼ ποὺ βρέθηκε ἀπὸ τὸν Κώστα Οἰκονομίδη, σὲ κίνηση καὶ στάση περισσότερο, σὰν «τύπος», κι' ἄλλοι ρόλοι ἑρμηνεύτηκαν μὲ πνεῦμα χάρης καὶ παιγνιδιοῦ. Τῆς 'Εσπέριας λ. χ., σὲ πολλὲς στιγμὲς — ἐκεῖνες τῆς καλύβας — τοῦ βοσκοῦ Σύλβιου ποὺ ὑποδυότανε ὁ νέος ἠθοποιὸς Δήμου, τῶν δυὸ τραγουδιστῶν καὶ ξέχωρα ἐκείνου ποὺ ἔπαιζε ὁ νέος ἠθοποιὸς Παντελῆς Ζερβὸς, αὐτὴ τοῦ παλαιστὴ κ. ἄ.

'Απὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ὅλη ἡ πρώτη κι' ἡ δεύτερη σκηνή, στὴν αὐλὴ καὶ στὸ παλάτι μπροστὰ — ὅπου μὲ σκηνικὴ ἀλήθεια καὶ ὠμορφιὰ σκηνοθετήθηκε ἡ πάλη — παίχτηκαν μὲ δραματικὴ χροιὰ καὶ πραγματισμὸ βαρὺ γιὰ τὸ ὕφος τοῦ ἔργου.

Ὡς καὶ ἡ Μαρίκα δὲν ξέφυγε ἀπὸ αὐτὸ στὶς σκηνὲς ἐκεῖνες μέχρι τὴ στιγμὴ τῆς φυγῆς της, ποὺ μὲ τὴν μπέρτα καὶ τὸ καπέλλο τὴν ἔπαιξε τόσο πλούσια καὶ τόσο θεατρικά. Ὁ Παντόπουλος, ἀλλὰ κι' ὁ Τσαγανέας, ὁ 'Αρώνης κι' ὁ Μυράτ, ὁ Παπᾶς, βάραιναν συχνὰ τὴν ὅλη ἀτμόσφαιρα μὲ τὸ παίξιμό τους.Δυσκολεύομαι νὰ πιστέψω πὼς ὁ σκηνοθέτης τὸ ἤθελε νὰ γίνει ἔτσι στὶς πρῶτες σκηνὲς, γιὰ νὰ δημιουργήσει ἀντίθεση μὲ τὶς ἑπόμενες, ἀρχίζοντας τὸ παραμύθι ἀπὸ τὶς σκηνὲς τοῦ δάσους.

Τὸ παραμύθι ἀρχίζει μὲ τὸ ἴδιο τὸ κομμάτι, ποὺ τὶς ἀντιθέσεις τὶς κλείνει μέσα του. Ἡ ἀντίθετη ἄποψη προδίδει τὸ πνεῦμα τοῦ συγγραφέα καὶ, ἔξω ποὺ σπάζει τὴν ἑνότητα τοῦ δράματος, τὸ παρουσιάζει τοποθετῶντας το σὲ λογικὸ περιβάλλον, χωρὶς συνέπεια καὶ παράλογο.

Μιὰ μέση γραμμὴ κράτησε ὁ Ἄρης Βλαχόπουλος μὲ προσπάθεια νὰ δώσει σὲ κίνηση, λόγο καὶ ὕφος χα-

Ο ΠΑΠΑΣ ΣΤΟ ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΓΙΑΚΩΒΟΥ

ρακτηριστικὰ τὸν τύπο τοῦ 'Αδὰμ, τοῦ ὑπηρέτη τοῦ 'Ορλάνδου. Γιὰ τὸν Δημήτρη Μυράτ ὡστόσο, ὅπως καὶ γιὰ τὸν Παπᾶ, θὰ μοῦ συχωρεθεῖ νὰ σταθῶ ἐδῶ περισσότερο. Ἔχουν στοιχεῖα γιὰ τὴν τέχνη τους ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ μὴν τοὺς χαρεῖς κι' ἀναγνωρίσεις· κορμί, φωνή, θεατρικὴ κληρονομιὰ ὁ ἕνας σὰν γεννημένος κι' ἀναθρεμμένος στὴ σκηνὴ (δὲν εἶναι κι' αὐτὸ λίγο), φινέτσα καὶ πολιτισμὸ ὁ ἄλλος. Εἶναι νέοι καὶ ἔχουν ὅλα τὰ διδόμενα γιὰ μιὰ πνευματικὴ καλλιέργεια καὶ προαγωγὴ τοῦ ἑαυτοῦ τους καὶ τῆς τέχνης. Νομίζω ὡστόσο πὼς στὶς θεατρικές τους ἀρετὲς ξεκουράζονται περισσότερο ἀπ' ὅσο πρέπει κι' αὐτὸ πρῶτ' ἀπ' ὅλα πρὸς ζημία τους. Εἶναι εὐχαριστημένος θαρρῶ ὁ Παπᾶς ὅταν ἕνας ρόλος τοῦ «στέκει», ὅπως λένε στὸ θέατρο, δηλ. ταιριάζει μὲ τὴ δική του ἰδιοσυγκρασία, συνταυτίζεται εὔκολα στὰ πρόχειρα — ὅσο ἄξια καὶ ζηλευτὰ καὶ νἆναι — μέσα ποὺ διαθέτει αὐτὸς ὡς Παπᾶς περισσότερο παρὰ σὰν τεχνίτης καὶ μ' αὐτὸ δημιουργεῖ μιὰν εὐχάριστη καὶ καμμιὰ φορὰ χαρακτηριστικὴ ἐντύπωση,ὅμως τότε δὲν «δημιουργεῖ». Ὁ Δημήτρης Μυράτ ἔχει φτιάξει ἀπὸ ξαρχῆς, μπορεῖ κι' ἀπὸ τὰ μικρὰ του νειάτα ἢ τὰ χρόνια τῆς σπουδῆς ποὺ ἔχει κάνει, ἕνα καλοῦπι καὶ παίρνοντας κάθε καινούργιο ρόλο, ὅλη του τὴν προσπάθεια τὴν καταβάλει γιὰ νὰ προσαρμόσει τὸ ρόλο αὐτὸ στὸ φτιαγμένο κι' αὐθαίρετο καὶ πάντα τὸ ἴδιο καλοῦπι. Κι' ἡ προσπάθεια αὐτὴ δὲν εἶναι πάντοτε μικρὴ καὶ ἄκοπη (ὅσο ἄκοπη εἶναι νομίζω ἡ προσαρμογὴ στὸν ἑαυτό του τῶν ρόλων ποὺ παίρνει ὁ Παπᾶς). Ἂν ὅμως τὴν τόση προσπάθεια, καὶ θ' ἄξιζε τὸν κόπο γι' ἀκόμα κι' ἀκόμα περισσότερη, τὴν διάθετε γιὰ νὰ μπεῖ βαθειὰ στὸ νόημα τοῦ ρόλου του κι' ἀνάλογα μὲ τὸ περιεχόμενό του νὰ φτιάξει νέα φόρμα, ἕνα καινούργιο καλοῦπι, θὰ ἦταν πραγματικὰ δημιουργικὸς, πάντα νέος στὴν ἔκφρασή του καὶ ἡ τέχνη του θὰ παρουσίαζεἐξέλιξη θετικὴ καὶ προοδευτική. Νομίζω ἐπίσης πὼς κι' οἱ δυὸ εἶναι ἐπηρεασμένοι κάπως, παρακαλῶ νὰ ὑπογραμμισθεῖ τὸ κάπως, ἀπὸ τὴν ἄδεια καὶ προσβλητικὴ γιὰ τὸ νόημα τῆς τέχνης σχολὴ τῆς ὡραιοπάθειας, ποὺ ἦταν κάποτε τῆς μόδας καὶ στὸν τόπο μας, ἀπὸ τὴν ὁποία προέρχονται τώρα ὅλες οἱ θεατρῖνες τῆς ἐλαφρῆς μουσικῆς σκηνῆς καὶ ἀρκετοὶ ἠθοποιοὶ τοῦ θεάτρου πρόζας. Δὲν εἶναι μακρυὰ ἡ ἐποχὴ ποὺ σ' ἕναν ὠμορφο νέο ἢ μιὰν ὠμορφη κοπέλλα ὅλος ὁ κόσμος ἔλεγε: Τί κάθεσαι; 'Εσὺ πρέπει νὰ βγεῖς στὸ θέατρο. Κι' ἡ ὡραιοπάθεια αὐτὴ δὲν περιορίζεται — μιλῶ γενικὰ — στὸ πρόσωπο καὶ στὸ κορμί, παρὰ καὶ στὸ λόγο καὶ στὴν κίνηση. Εἶναι ὡραῖο νἆχει κανεὶς θερμὴ φωνή, ὡραῖο κορμὶ μὰ ἔχει ἀξία νὰ τὰ χειρίζεται μὲ ἁπλότητα καὶ εἰλικρίνεια καὶ ἀλήθεια. Ποτὲ δὲν πρέπει νὰ φχαριστιέτοι, κι' ἡδονίζεται καμμιὰ φορὰ, μ' σὐτές του τὶς χαρές, γιατὶ τότε καὶ πνεῦμα καὶ χαραχτῆρας τοῦ ρόλου χάνονται.

"Ας τὰ προσέξει ὅλα αὐτὰ καὶ ἡ 'Αρώνη ποὺ χωρὶς δυσκολία ὡς τώρα ξεχώρισε ἀνάμεσα στοὺς νέους μας ἠθοποιοὺς. Δροσερή, ὡραία κι' ἐκφραστικὴ ἐμφάνιση· νέα, ἄς μὴ ζητήσει τὴν εὔκολη καὶ ἐπιπόλαιη ἐπιτυχία. 'Ακόμα ἄς προσέξει στὴν τεχνική της. Τῆς λείπει πλάτος καὶ ἔνταση ποὺ τὴν ἐργασία της θὰ τὴν κάνουν σκηνικὴ καὶ θὰ τὴν ἁπλώσουν στὸ μεγάλο χῶρο τοῦ θεάτρου. "Εδοσε ὡστόσο ὡραία τὸν τύπο τῆς Κέλια καὶ χαρακτηριστικά. 'Ο Λογοθετίδης παίρνει τὸ κοινὸ πάντα μαζί του χάρη στὴν εἰλικρίνεια καὶ τὴν ντομπροσύνη ποὺ κυριαρχεῖ στὴν ἔκφρασή του. Εἶναι εὐχάριστο ποὺ δόθηκε εὐκαιρία νὰ μιλήσει κανεὶς γιὰ τοὺς ἠθοποιοὺς τῆς Μαρίκας πάνω σὲ μιὰ παράστασή τους συνολικὰ τόσο καλὴ καὶ τόσο παιγνεμένη κι' ἄξια ὅπως ἡ τωρινή. "Ας εἶναι τοῦτο σημάδι ἀγαθῆς προαίρεσης καὶ ἀγάπης κι' ὄχι μεμψιμοιρίας καὶ ἄρνησης ὅπως δυστυχῶς ἔχει ἐπικρατήσει ὡς τώρα νὰ λογαριάζεται ἡ κρίση. Γιὰ τὴ σκηνικὴ δημιουργία τοῦ «Ὅπως ἀγαπᾶτε» βοήθησε κι' ἡ καλογραμμένη κι' ἡ ἀπρόσκοφτη στὴν ἐξέλιξή της μετάφραση ποὺ μ' ἐξυπνάδα κι' εὐστροφία ἔδινε τὸ παιγνίδισμα τοῦ κειμένου, ὅπως καὶ ἡ μουσική, προσαρμοσμένη μὲ θεατρικὴ ἀντίληψη. Δίνοντας τὸ νόημα τοῦ ἔργου, εἶχε συνέπεια πρὸς τὴν ὅλη σκηνοθετικὴ ἑρμηνεία καὶ— ρὸ τέτοια, ποὺ στὸ καλλιτεχνικό της

Ο ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ ΣΤΟ ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΚΟΡΙΝΟΥ.

νόημα τοῦ ἔργου, εἶχε συνέπεια πρὸς τὴν ὅλη σκηνοθετικὴ ἑρμηνεία καὶ— ξεχωριστὰ ἀξιοπρόσεχτο— ἑλληνικὴ λατκότητα σὲ χρῶμα καὶ κίνηση, πλατειὰ καὶ δημιουργικὰ συνθεμένη.

Ἡ κίνηση καὶ ἡ τοποθέτηση στὴ σκηνὴ τῆς δράσης ἦταν ἁπλῆ, μὲ νόημα καὶ χωρὶς μπερδέματα στημένη· καὶ ὑπῆρχαν σύνολα ὅπως κι' αὐτὸ τοῦ φινάλε ποὺ γιὰ τὴν τάξη καὶ τὴ σύνθεσή τους, τὸ συνταίριασμα τῶν χρωμάτων τους, δὲν τἄχουμε ξαναδεῖ.

Τελειώνοντας ἄς εὐχηθοῦμε ἡ νέα γραμμὴ ποὺ χάραξε τὸ θέατρο τῆς Μαρίκας νὰ κρατηθεῖ γιὰ πολὺν καιρὸ τέτοια ποὺ στὸ καλλιτεχνικό της συγκρότημα, στὸ κοινὸ καὶ σ' ὅλους μας νὰ δίνει ἀφορμὲς γιὰ σκέψη καὶ χαρά.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΣ